

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВІННИЧЕНКА

Кафедра хімії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

(Протокол 1 від «31» серпня 2016 року)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППНД/ОК-2.1.2.10 БУДОВА РЕЧОВИНИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь 01 Освіта/Педагогіка
(шифр галузі і назва галузі знань)
спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
(код і назва спеціальності)
предметна спеціальність Середня освіта (Хімія)
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності))
освітня програма Середня освіта (Хімія та Біологія)
(назва освітньої програми)
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(назва рівня вищої освіти)
факультет природничо-географічний
(назва інституту, факультету, відділення)
Форма навчання денна
(денна, заочна)

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма з курсу Будова речовини для студенті
(назва навчальної дисципліни)
спеціальності 014 «Середня освіта (Хімія)»
освітня програма «Середня освіта (Хімія та Біологія)» на першому (бакалаврському) рівні
вищої освіти

Розробник: Терещенко Оксана Василівна, к.х.н., доцент кафедри хімії

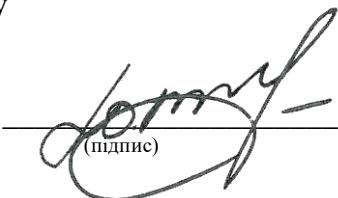

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри хімії

Протокол № 1 від 31 серпня 2016 року

Завідувача кафедри хімії

(підпись) / Бохан Ю.В.
(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		дenna форма навчання
Кількість кредитів (ECTS) –	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна
Модулів – 3		Рік підготовки:
Змістових модулів – 6		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – 90 53,3%/46,7% (аудиторна/самостійна)		2-й
		Лекції
Кількість навчальних тижнів – 17		18 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 2,5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Консультації 12 год. Лабораторні 18 год. Самостійна робота 42 год. Індивідуальні завдання: 0 год.
		Вид контролю: 2-й семестр – екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – **53,3%/46,7%**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета : сформувати уявлення про сучасні теоретичні методи, якими вивчають будову простих та складних речовин, зокрема електронну будову атомів, молекул, іонів, вільних радикалів; Показати взаємозв'язок між молекулярною структурою речовини та її основними фізики-хімічними властивостями; Охарактеризувати властивості речовин з точки зору атомно-молекулярного вчення, яке базується на законах квантової хімії та термодинаміки; Встановити взаємний зв'язок між мікрокопічними та макроскопічними характеристиками речовини; Показати роль міжмолекулярної взаємодії в утворенні конденсованого стану речовини.

Завдання: можливість засвоїти основні поняття та закони хімії, вміння з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки між різними поняттями, встановлювати загальні закономірності перебігу хімічних процесів та явищ на основі знання будови речовини; вміння практично використовувати знання про фізико-хімічні явища, процеси, закони, періодичну систему, рівняння хімічних реакцій, класифікацію речовин та їх фізичні і хімічні властивості; пояснювати результати дослідів, вільно і правильно користуватися; хімічною термінологією, грамотно оформлювати результати лабораторних занять.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен
знати: основні закони будови речовини, закони квантової механіки, моделі атома, постулати Бора, корпускулярно-хвильовий дуалізм речовини, деякі властивості хвиль де Бройля, рівняння Шредінгера для стаціонарних станів, спін електрона, принцип Паулі, квантові числа, електронну будову і властивості елементів періодичної системи та квантово-механічне пояснення основних типів хімічного зв'язку, механізми утворення зв'язків; знати типи кристалічних граток, надавати приклади речовин до кожного з них, причини утворення іонних та ковалентних сполук, міжмолекулярних взаємодій; вплив водневого зв'язку на властивості речовин.

вміти: застосовувати теоретичні основи хімії у навчальному процесі, робити теоретичні узагальнення та вказувати практичні застосування; застосовувати отримані знання для розв'язування задач, за методами ВЗ і МО будувати різні молекули та частинки, пояснювати валентний стан елементів, що входять до їх складу; застосовувати МВЗ та ММО до комплексів; знаходити необхідні дані в довідниковій літературі, користуватися таблицями та графіками; розв'язувати розрахункові задачі, використати набуті знання при вивченні інших дисциплін, а також для практичних цілей на хімічному виробництві, науково-дослідницькій роботі або в інших сферах діяльності; самостійно працювати з літературними джерелами. Засвоївши програму навчальної дисципліни «Будова речовин» студенти зможуть вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог до професійної діяльності та мають здобути компетентності:

інтегральні: здатність розв'язувати типові та складні задачі та практичні проблеми у професійній педагогічній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фізичної та аналітичної хімії; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньою або обмеженою інформацією; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та не фахової аудиторії.

загальні: здатність працювати в команді, навички міжособистісної взаємодії; здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися другою мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові, предметні): здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень; здатність генерувати нові ідеї при вирішенні дослідницьких і практичних завдань; здатність до застосування знань для вирішення завдань якісного і кількісного характеру; здатність пропонувати та обґрунтовувати гіпотези на основі теоретико-методологічного аналізу; здатність застосовувати комп'ютерні технології та програми для проведення дослідження та аналізу отриманих даних; здатність використовувати хімічні знання про будову речовин; здатність до самостійного підвищення рівня своєї теоретичної і практичної підготовки з хімії шляхом ознайомлення з сучасними фаховими і хімічними науковими джерелами.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Будова молекул

Тема 1. Вступ до курсу будова речовини. Речовина і поле як матерія; речовина як система. Рівні організації речовини: фундаментальні та елементарні частинки, атомне ядро, атом, молекула, комплексна частинка, кристал, біологічні, геологічні, космічні та інші об'єкти.

Тема 2. Основні характеристики хімічного зв'язку. Ковалентний зв'язок.

Розвиток уявлень про валентність та хімічний зв'язок. Хімічний зв'язок як сукупність сил хімічної взаємодії між частинками. Енергія зв'язку та довжина зв'язку Ковалентний зв'язок та його характеристики: кратність, полярність, напрямленість, насиченість зв'язку. Механізми утворення ковалентного зв'язку: обмінний та донорно-акцепторний. Кратні та делокалізовані зв'язки, σ -, π -, δ зв'язки. Гібридизація атомних орбіталей. Типи гібридизації та стеріохімія молекул. Зв'язки з дефіцитом та надлишком електронів. параметри, що визначають полярність молекул. Дипольний момент. Полярність молекул та геометрія молекул.

Тема 3. Метод валентних зв'язків.

Основи квантової теорії будови молекул. Квантово-механічне обґрунтування методу валентних зв'язків. Основні положення методу валентних зв'язків. Опис будови молекулярних частинок за МВЗ. Переваги та недоліки МВЗ.

Тема 4. Іонний та металевий зв'язки.

Іонний зв'язок як граничний випадок полярного ковалентного зв'язку. Енергія іонного зв'язку. Поляризація іонів, поляризуючи дія іонів та фізичні властивості речовин. Металічний зв'язок. Поняття про електронний газ. Зв'язок між властивостями металів та особливостями металічного зв'язку.

Тема 5. Метод молекулярних орбіталей.

Основні положення методу молекулярних орбіталей.

Енергетичні діаграми гомо- і гетеро ядерних молекул. Двохатомні гомо- та гетероядерні молекули елементів I та II періодів. Багатоатомні молекули.

Порівняльна характеристика методів валентних зв'язків та молекулярних орбіталей.

Змістовий модуль 2. Міжмолекулярні взаємодії та агрегатний стан речовини. Будова твердого тіла. Комплексні сполуки.

Тема 1. Міжмолекулярні взаємодії

Взаємозв'язок характеру міжмолекулярних взаємодій зі структурою та властивостями молекул та атомів, що входять до їх складу. Водневий зв'язок. Міжмолекулярний та внутрішньомолекулярний зв'язок. Вплив між- та внутрішньомолекулярного водневого зв'язку на властивості речовин. Вандерваальсьова взаємодія молекул. Іонно-молекулярна взаємодія. Донорно-акцепторна взаємодія молекул.

Тема 2. Агрегатний стан речовини

Різні агрегатні стани речовини та залежність цих станів від зовнішніх умов та типу взаємодії між частинками речовини. Чиста речовина. Залежність властивостей речовин від ступеню її чистоти. Поняття про фізико-хімічну систему. Гомогенні та гетерогенні системи.

Тема 3. Комплексні (координаційні) сполуки.

Основні положення координаційної теорії Вернера. Природа хімічного зв'язку в комплексних сполуках. Пояснення хімічного зв'язку в комплексах за допомогою електростатичних уявлень. Застосування методу валентних зв'язків до комплексів. Теорія кристалічного поля. Застосування методу молекулярних орбіталей до комплексів. Теорія поля лігандрів.

Тема 4. Будова твердого тіла.

Загальна характеристика твердого стану речовини. Будова ідеальних кристалів. Основні положення. Кристалічні структури. Типи кристалічних граток.

Будова іонних кристалів. Основні типи кристалічних граток іонних сполук. Енергія іонних граток.

Особливості кристалічної структури металів. Теорія металічного стану. Провідники, напівпровідники та діелектрики. Магнітні властивості речовин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	ус ьог о	у тому числі					ус ьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Будова речовини та реакційна здатність												
Тема 1. Вступ до курсу будова речовини.	8	2		2		4						
Тема 2. Основні характеристики хімічного зв'язку. Ковалентний зв'язок.	12	2		2	2	6						
Тема 3. Метод валентних	12	2		2	2	6						

зв'язків.								
Тема 4. Іонний та металевий зв'язки.	12	2		2	2	6		
Тема 5. Метод молекулярних орбіталей.	12	2		2	2	6		
Разом за змістовним модулем 1	56	10		10	8	28		
МОДУЛЬ II. Міжмолекулярні взаємодії та агрегатний стан речовини. Будова твердого тіла.								
Комплексні сполуки.								
Тема 6. Міжмолекулярні взаємодії	9	2		2	1	4		
Тема 7. Агрегатний стан речовини	9	2		2	1	4		
Тема 8. Комплексні (координаційні) сполуки.	10	2		2	2	4		
Тема 9. Будова твердого тіла	6	2		2		2		
Разом за змістовним модулем 2	34	8		8	4	14		
Всього годин	90	18		18	12	42		

5. Теми лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні характеристики хімічного зв'язку. Ковалентний зв'язок. Розвиток уявлень про валентність та хімічний зв'язок. Хімічний зв'язок як сукупність сил хімічної взаємодії між частинками. Енергія зв'язку та довжина зв'язку Ковалентний зв'язок та його характеристики: кратність, полярність, напрямленість, насиченість зв'язку. Механізми утворення ковалентного зв'язку : обмінний та донорно-акцепторний . Хімічний диктант. Тестування.	2
2	Кратні та делокалізовані зв'язки, π-, σ-, δ зв'язки. Гібридизація атомних орбіталей. Типи гібридизації та стеріохімія молекул. Зв'язки з дефіцитом та надлишком електронів. параметри, що визначають полярність молекул. Дипольний момент. Полярність молекул та геометрія молекул. Хімічний диктант. Тестування.	2
3	Метод валентних зв'язків. Основи квантової теорії будови молекул. Квантово-механічне обґрунтування методу валентних зв'язків. Основні положення методу валентних зв'язків. Опис будови молекулярних частинок за МВЗ. Переваги та недоліки МВЗ. Хімічний диктант. Тестування.	2
4	Іонний та металевий зв'язки. Іонний зв'язок як граничний випадок полярного ковалентного зв'язку. Енергія іонного зв'язку. Поляризація іонів, поляризуючи дія іонів та фізичні властивості речовин. Хімічний диктант. Тестування. Металічний зв'язок. Поняття про електронний газ. Зв'язок між властивостями металів та особливостями металічного зв'язку. Хімічний диктант. Тестування.	2
5	Метод молекулярних орбіталей. Основні положення методу молекулярних орбіталей. Енергетичні діаграми гомоядерних молекул елементів I та II періодів. Хімічний диктант. Тестування. Енергетичні діаграми двохатомних гетероядерних молекул. Двохатомні гетероядерні молекули елементів I та II періодів. Багатоатомні	2

	молекули. Порівняльна характеристика методів валентних зв'язків та молекулярних орбіталей. Хімічний диктант. Тестування.	
6	Міжмолекулярні взаємодії . Взаємозв'язок характеру міжмолекулярних взаємодій зі структурою та властивостями молекул та атомів, що входять до їх складу. Водневий зв'язок. Міжмолекулярний та внутрішньомолекулярний зв'язок. Вплив між- та внутрішньомолекулярного водневого зв'язку на властивості речовин. Вандерваальсова взаємодія молекул. Іонно-молекулярна взаємодія. Донорно-акцепторна взаємодія молекул. Хімічний диктант. Тестування.	2
7	Метод молекулярних орбіталей. Основні положення методу молекулярних орбіталей. Енергетичні діаграми гомоядерних молекул елементів I та II періодів. Хімічний диктант. Тестування. Енергетичні діаграми двохатомних гетероядерних молекул. Двохатомні гетероядерні молекули елементів I та II періодів. Багатоатомні молекули. Порівняльна характеристика методів валентних зв'язків та молекулярних орбіталей. Хімічний диктант. Тестування.	2
8	Агрегатний стан речовини. Різні агрегатні стани речовини та залежність цих станів від зовнішніх умов та типу взаємодії між частинками речовини. Газовий стан. Сучасний стан молекулярно-кінетичних уявлень. Розмір, маса та швидкість руху атомів та молекул. Закон розподілу швидкостей та енергії. Закони ідеальних газів. Рівняння Клапейрона-Менделєєва.	2
9	Комплексні (координаційні) сполуки. Основні положення координаційної теорії Вернера. Природа хімічного зв'язку в комплексних сполуках. Пояснення хімічного зв'язку в комплексах за допомогою електростатичних уявлень. Застосування методу валентних зв'язків до комплексів. Теорія кристалічного поля. Застосування методу молекулярних орбіталей до комплексів. Теорія поля лігандів. Хімічний диктант. Тестування.	2
Разом годин		18 год

6. Теми семінарських занять (програмою не передбачені)
7. Теми практичних занять (програмою не передбачені)
8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількіс- ть годин
1	Основні характеристики хімічного зв'язку. Ковалентний зв'язок. Розвиток уявлень про валентність та хімічний зв'язок. Хімічний зв'язок як сукупність сил хімічної взаємодії між частинками. Енергія зв'язку та довжина зв'язку. Ковалентний зв'язок та його характеристики: кратність, полярність, напрямленість, насиченість зв'язку.	2
2	Метод валентних зв'язків. Основи квантової теорії будови молекул. Квантово-механічне обґрунтuvання методу валентних зв'язків. Основні положення методу валентних зв'язків. Опис будови молекулярних частинок за МВЗ.	2

	Переваги та недоліки МВЗ.	
3	Кратні та делокалізовані зв'язки, σ -, π -, δ зв'язки. Гібридизація атомних орбіталей. Типи гібридизації та стеріохімія молекул. Зв'язки з дефіцитом та надлишком електронів. Параметри, що визначають полярність молекул. Дипольний момент. Полярність молекул та геометрія молекул.	2
4	Іонний та металічний зв'язки. Іонний зв'язок як граничний випадок полярного ковалентного зв'язку. Енергія іонного зв'язку. Поляризація іонів, поляризуючи дія іонів та фізичні властивості речовин. Металічний зв'язок. Поняття про електронний газ. Зв'язок між властивостями металів та особливостями металічного зв'язку.	2
5	<i>Модульна контрольна робота №1. "Хімічний зв'язок та будова молекул". Колоквіум №1.</i>	2
6	Метод молекулярних орбіталей. Основні положення методу молекулярних орбіталей. Енергетичні діаграми двохатомних гомоядерних молекул елементів I та II періодів. Енергетичні діаграми двохатомних гетероядерних молекул елементів I та II періодів. Багатоатомні молекули. Порівняльна характеристика методів валентних зв'язків та молекулярних орбіталей.	2
7	Міжмолекулярні взаємодії . Взаємозв'язок характеру міжмолекулярних взаємодій зі структурою та властивостями молекул та атомів, що входять до їх складу. Водневий зв'язок. Міжмолекулярний та внутрішньомолекулярний зв'язок. Вплив між- та внутрішньомолекулярного водневого зв'язку на властивості речовин. Вандерваальсьова взаємодія молекул. Іонно-молекулярна взаємодія. Донорно-акцепторна взаємодія молекул.	2
8	Комплексні (координаційні) сполуки. Основні положення координаційної теорії Вернера. Природа хімічного зв'язку в комплексних сполуках. Пояснення хімічного зв'язку в комплексах за допомогою електростатичних уявлень. Застосування методу валентних зв'язків до комплексів. Теорія кристалічного поля. Застосування методу молекулярних орбіталей до комплексів. Теорія поля лігандів.	2
9	<i>Модульна контрольна робота №2 « Міжмолекулярна взаємодія та агрегатний стан речовини, комплексні сполуки». Колоквіум №2.</i>	2
Разом годин		18 год

9. . Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількіс- ть годин
1	Хімічний зв'язок як сукупність сил хімічної взаємодії між частинками 1. Розвиток уявлень про хімічний зв'язок. Природа хімічного зв'язку, його типи. 2. Основні характеристики хімічного зв'язку, їх взаємозв'язок. σ - , π -, δ -зв'язки, умови їх утворення, порівняльна характеристика.	4
2	Метод валентних зв'язків 1. Механізми утворення ковалентного зв'язку. 2. Квантово-механічне обґрунтування методу ВЗ. 3. Концепція гібридизації атомних орбіталей. Типи гібридизації. 4. Основи квантової теорії будови молекул. Основні положення методу валентних зв'язків. Опис будови молекулярних частинок за МВЗ.	6

	<p>5. Взаємозв'язок понять „гібридизація атомних орбіталей центрального атома” і „геометрія молекул”.</p> <p>6. Особливості хімічної будови молекулярних структур простих і складних речовин.</p>	
3	<p>Метод молекулярних орбіталей.</p> <p>1. Основні положення методу молекулярних орбіталей. Поняття зв'язуючої, розпушуючої, незв'язуючої молекулярних орбіталей, особливості їх утворення.</p> <p>2. Енергетичні діаграми гомо- і гетероядерних молекулярних частинок, визначення кратності (порядку) зв'язку, їх магнітних властивостей.</p> <p>3. Порівняльна характеристика МВЗ і ММО.</p>	6
4	<p>Йонний та металічний зв'язок.</p> <p>1. Йонний зв'язок. Поляризуючи дія іонів.</p> <p>2. Зв'язок у металах та їх сплавах. Властивості металів.</p> <p>3. Взаємозалежність між будовою речовини та її фізичними й хімічними властивостями.</p>	4
5	<p>Міжмолекулярні взаємодії.</p> <p>1. Надмолекулярний рівень організації речовини.</p> <p>2. Основи теорії будови конденсованих речовин. Міжмолекулярна взаємодія, її типи.</p> <p>3. Взаємозв'язок характеру міжмолекулярних взаємодій зі структурою та властивостями молекул та атомів, що входять до їх складу.</p> <p>4. Водневий зв'язок. Міжмолекулярний та внутрішньомолекулярний зв'язок. Вплив між- та внутрішньомолекулярного водневого зв'язку на властивості речовин.</p> <p>5. Вандерваальсьова взаємодія молекул. Іонно-молекулярна взаємодія. Донорно-акцепторна взаємодія молекул.</p>	6
6	<p>Агрегатний стан речовини.</p> <p>1. Різні агрегатні стани речовини та залежність цих станів від зовнішніх умов та типу взаємодії між частинками речовини.</p> <p>2. Газовий стан. Сучасний стан молекулярно-кінетичних уявлень. Розмір, маса та швидкість руху атомів та молекул. Закон розподілу швидкостей та енергії. Закони ідеальних газів. Рівняння Клапейрона-Менделєєва.</p> <p>3. Рідкий стан. Характерні особливості та умови існування рідкого стану. Будова рідин. Поняття про близкий порядок.</p> <p>4. Твердий стан. Кристалічний, аморфний та склоподібний стан речовин. Внутрішня будова кристалів. Анізотропія та симетрія кристалів. Кристалічна гратка. Хімічний зв'язок в кристалах. Іонна, атомна та молекулярна гратки.</p>	4
7	<p>Комплексні (координаційні) сполуки.</p> <p>1. Основні положення координаційної теорії Вернера: центральний атом, ліганди та адденти: зовнішня та внутрішня сфери, координаційне число центрального атома, ядро комплексу та його заряд, головна та побічні валентності, координаційна ємність Природа хімічного зв'язку в комплексних сполуках, (дентатність) ліганду.</p> <p>2. Класифікація комплексних сполук. Основи номенклатури. Типи ізомерії комплексних сполук.</p> <p>3. Пояснення хімічного зв'язку в комплексах за допомогою електростатичних уявлень.</p> <p>4. Застосування методу валентних зв'язків до комплексів.</p> <p>5. Теорія кристалічного поля.</p> <p>6. Застосування методу молекулярних орбіталей до комплексів.</p>	6

	7. Теорія поля лігандів.	
8	<p>Будова твердого тіла</p> <p>1. Кристалічний стан. Особливості кристалів. Основні елементи симетрії. Кристалічні класи й системи. Ізоморфізм і поліморфізм. Нестехіометричні сполуки. Клатрати. Атомна, іонна, молекулярна та металічна решітки. Залежність властивостей кристалічних речовин від типа хімічного зв'язку. Дефекти решітки та їх вплив на властивості речовин.</p> <p>2. Будова ідеальних кристалів. Основні положення. Кристалічні структури. Типи кристалічних граток.</p> <p>3. Будова іонних кристалів. Основні типи кристалічних граток іонних сполук. Енергія іонних граток.</p> <p>4. Особливості кристалічної структури металів. Теорія металічного стану. Поняття про зонну теорію кристалів. Провідники, напівпровідники та діелектрики. Магнітні властивості речовин. Вплив домішок та відхилень від стехіометрії на провідність напівпровідників.</p> <p>5. Методи дослідження структури речовини (дифракційні методи, методи молекулярної спектроскопії, ЯМР).</p>	6
Разом годин		42 год.

10. Індивідуальні завдання (програмою не передбачено)

11. Методи навчання

1. Алгоритмізоване навчання, яке передбачає сполучення інформативного, репродуктивного, пояснювального, інструктивно - практичного, продуктивно-практичного, частково-пошукового і пошукового елементів навчання.
2. Програмоване навчання, яке передбачає використання під час навчання інтерактивних технологій (наочних засобів, комп’ютерної техніки тощо)
3. Проблемне навчання, яке має за мету розвиток творчих здібностей студентів.

12. Методи контролю

1. Поточне опитування та тестування.
2. Контроль за самостійною роботою.
3. Оцінка за виконання лабораторних робіт.
4. Індивідуальні домашні завдання.
5. Оцінювання змісту та оформлення рефератів, мультимедіо презентацій;
6. Модульні контрольні роботи.

13. Розподіл балів, які отримують студенти для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота						екзамен	Сума					
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	MKR	T6	T7	T8	T9	MKR		
5	5	5	5	10	5	5	5	5	5	5	40	100

T1, T2, ... T12 – теми змістовних модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	

60 - 63	E		
35 - 59	FX	нездовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	нездовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Освітньо-професійна программа спеціальності з даного курсу.

Лекційний курс

- опорний конспект лекцій;
- навчально-методичні посібники (додаток) ;
- методичне забезпечення самостійної роботи ;
- пакет ІДЗ; - дидактичні матеріали доожної теми;
- система діагностики засвоєння навчального матеріалу.

Лабораторні заняття

- практикум з загальної хімії;
- методичне забезпечення самостійної роботи;
- система діагностики.

Самостійна робота студентів

- методичні посібники та рекомендації з певних тем (додаток);
- система діагностики.

Індивідуальні завдання (ІДЗ) реферати та презентації; методичні рекомендації до виконання, критерії оцінювання.

15. Рекомендована література

основна

1. Ахметов Н.С. Общая и неорганическая химия. - М.: Высшая школа, 2001, – 744 с.
2. Буря О. И., Повхан М.Ф., Чигвінцева О.П., Антрапцева Н.М. Загальна хімія: Навчальний посібник.–Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2002, – 306 с.
3. Григорьева В.В. Загальна хімія. К.: Вища школа, 1989. 462 с.
4. Коровин Н.В. Общая химия: Учеб. для технических и спец. вузов – М.: Высш. школа, 1998. – 559 с.
5. Романова Н.В. Загальна і неорганічна хімія. – Київ: Ірпінь, 1998. – 480 с.
6. Телегус В.С., Бодак О.І.Основи загальної хімії.– Львів.: Світ, 2000, – 424 с.
7. Угай Я.А. Общая химия. – М.: Высш. школа, 1999, - 542 с.
8. Хаусткрофт К., Констебл Э. Современный курс общей химии в 2 т.: Пер. с англ. – М.: Мир, 2002. - Т.1. – 540 с.
9. Степаненко О.М., Рейтер Л.Г., Ледовських В.М., Іванов С.В. Загальна та неорганічна хімія. Частина 1 та 2. – К.: Пед. преса, 2000. - 326 с.
10. В.І. Кириченко. Загальна хімія.- Київ: Вища школа, 2005, 640 с.
11. Б.М. Михайлічко Курс загальної хімії. Теоретичні основи. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2009. – 548 с.

додаткова

1. Н.С. Ахметов. Актуальные вопросы курса неорганической химии. М.: Просвещение, 1991. 224 с.
2. Н.Л. Глинка. Общая химия. Л.: Химия, 1979. 720 с.
3. И.С. Дмитриев. Электрон глазами химика. Л.: Химия, 1986. 226 с.
4. М.Х. Карапетянц и др. Введение в общую химию. М.: Высшая школа, 1980. 256 с.

5. М.Х. Карапетянц. Введение в теорию химических процессов. М.:Высшая школа, 1986, 380 с. .
6. Рэмден. Начала современной химии. Л.: Химия, 1989. 784 с.
7. Російсько-український хімічний словник. Харків: Основа, 1990. 188 с.
8. Н.Н. Рунов. Строение атомов и молекул. М.: Просвещение, 1987.
9. Н.В. Романова. Загальна і неорганічна хімія. К.: Вища школа, 1986.496 с.
10. К. Сайто. Химия и периодическая таблица. М.: Мир, 1982, - 148 с.
11. В.В. Скопенко. Важнейшие классы неорганических соединений. М.: Просвещение, 1983, 248 с.
12. Г.С. Терешин. Химическая связь и строение вещества. М.: Просвещение, 1980. 76 с.